

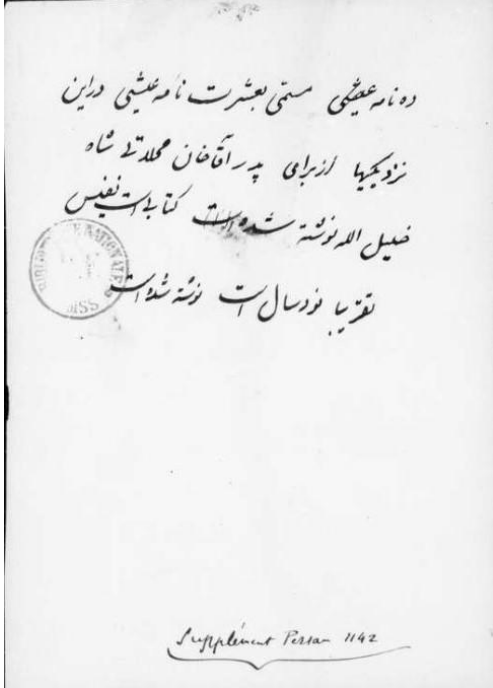
Supplément Persan 1142

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France. Département des Manuscrits.
Supplément Persan 1142

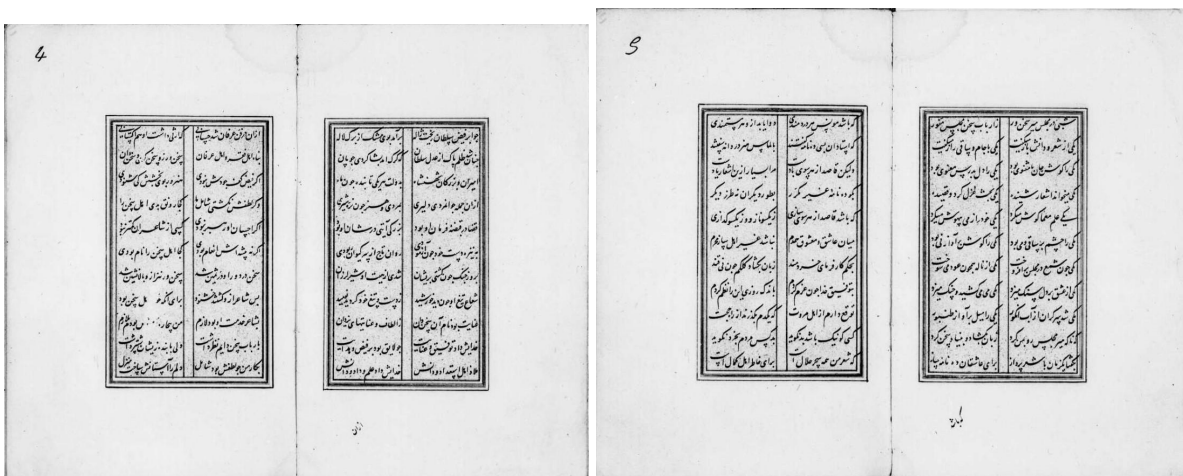
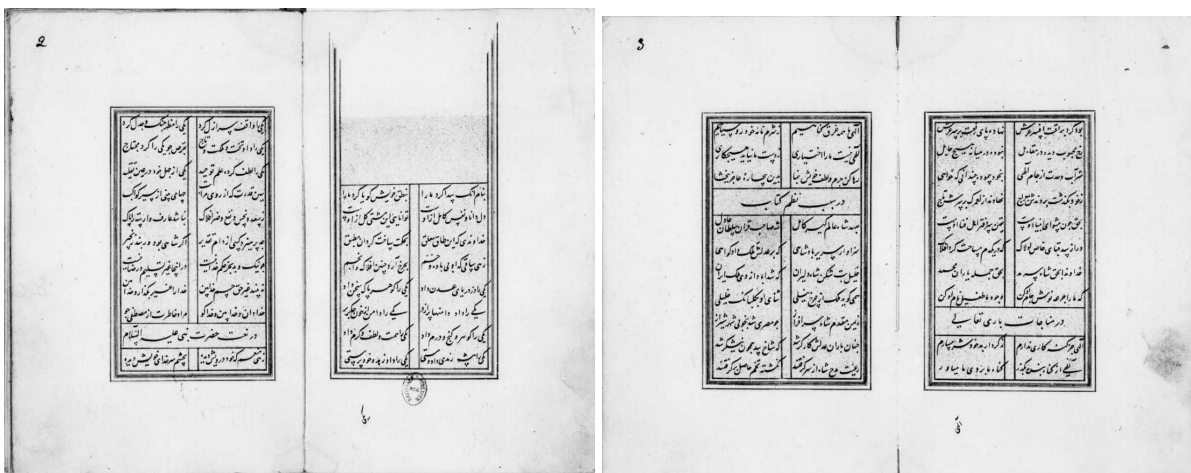
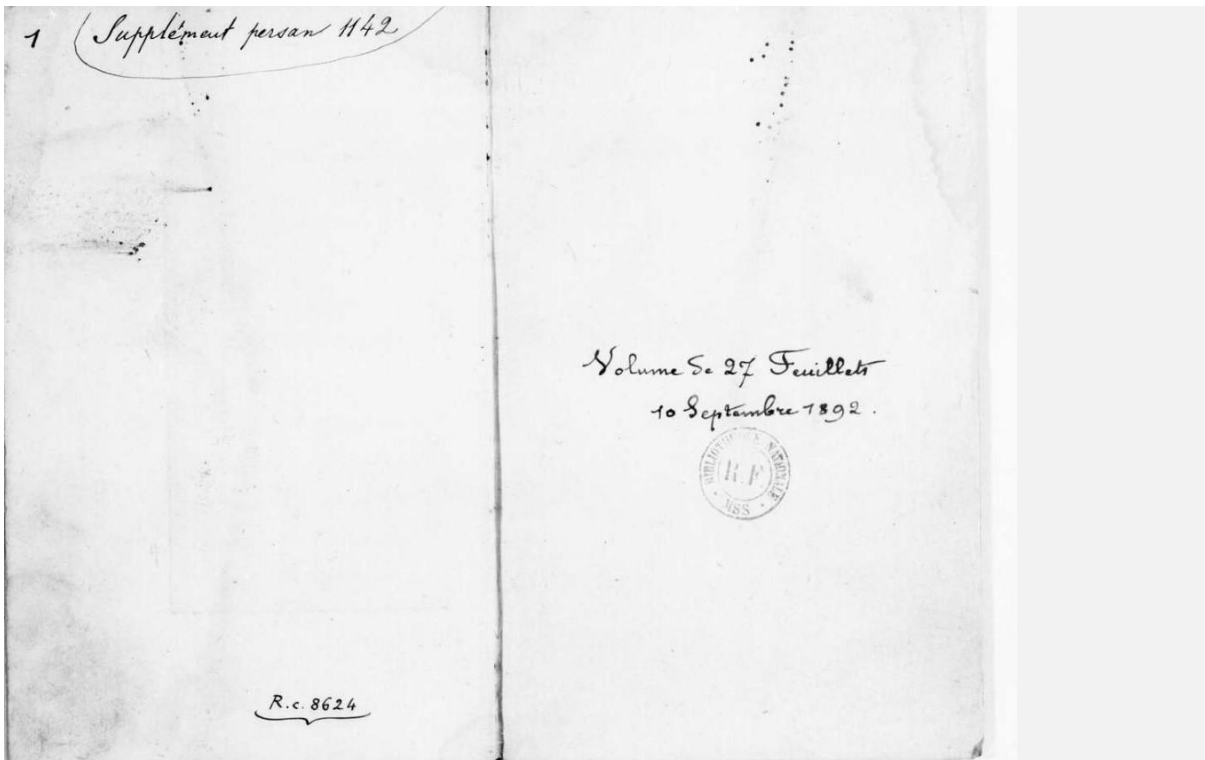
BnF Gallica

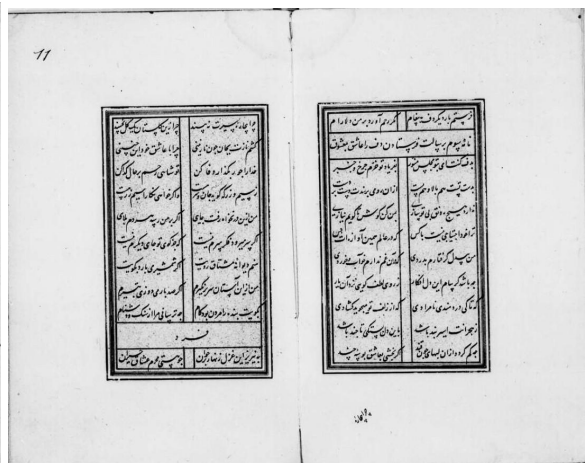
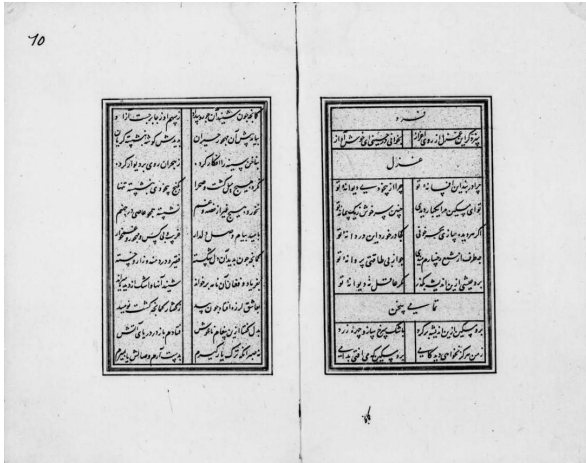
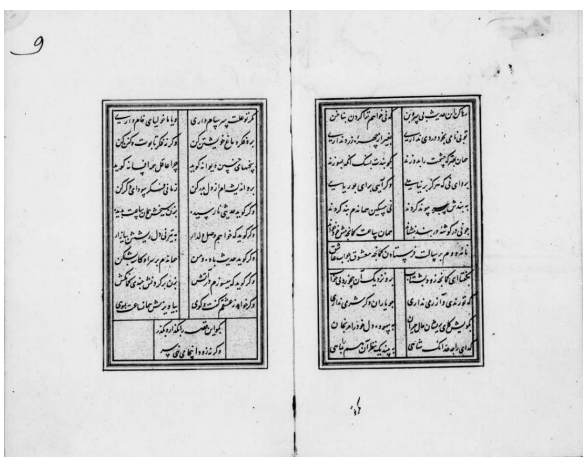
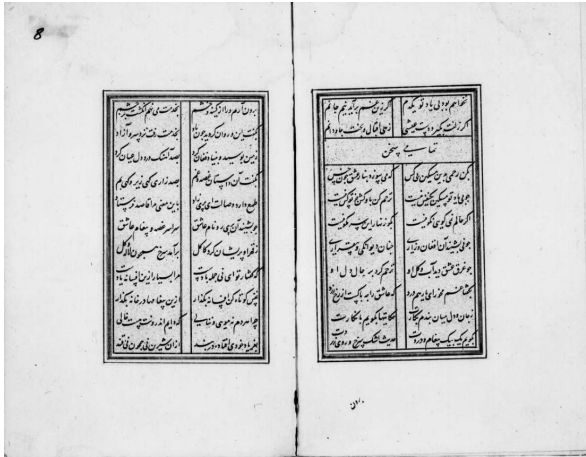
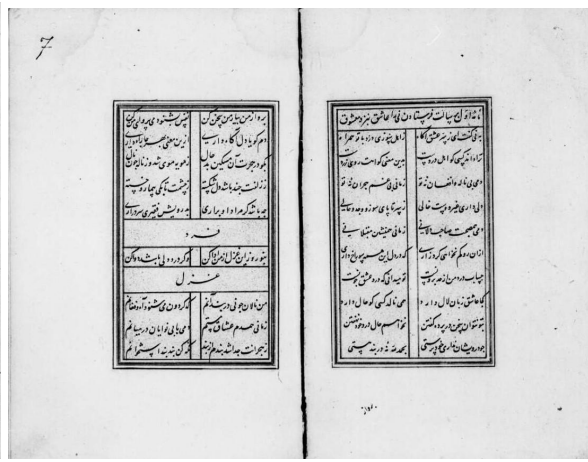
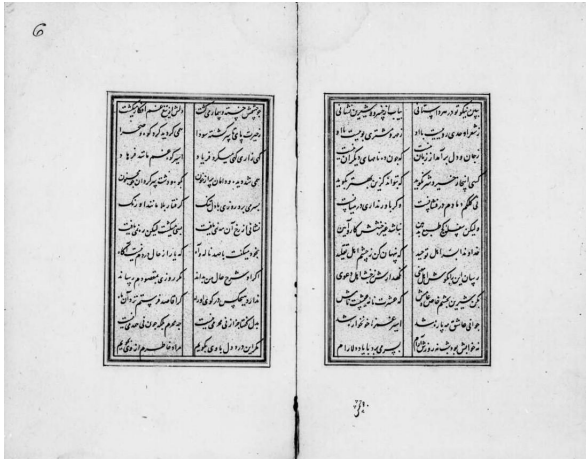
Farsça Ek 1142

**Kaynak gallica.bnf.fr / Fransa Ulusal Kütüphanesi. El Yazmaları Departmanı.
Supplément Persan 1142**

Bu bir meşretname ve meşhi namesidir bunda yakın zamanlarda erbabı pir ağa han mehllat ne şah huzil allahu yazılmış ve kıymetli kitaptır yaklaşık ... rüşne olmuştur

Sayfa 2: O ki evvel beni yarattı, biri rampa savaşı ve celse yaptı. Biri ona taht ve taç verdi, biri hakikati arayan biri muhtaçtı. Biri lütfedip tevhid ilmini verdi, biri kendinden o derin temeli kurdu. Senin kudretinle gözümün nuru, çaresiz ve perakende perakendecilik yaptı. Nergis ve nergis vadi eflak, arif oldu ve perde oldu pak. Her şey takdirin dairesindedir, her şey şah ve bende avcısıdır. Senin adın ve hükmün haktır, teslim ve rıza içindedir. **Gayret haklarından başka gözü olmayan Allah'ın dostu beni koru.** Hüda'nın dostu, ben hüda'nın kölesiyim, Mustafa'nın hatırasından beni koru. Hazreti Nebi Aleyhisselam'ın na'tında: Zamanım ki kendi dervişımdir, gözümün sirri kendi içindedir.

Sayfa 3: İlahi, beni günaha batık kılmış, ayağını naibe koyup parşömen etmiştir. Ne mahbubun gözü mukabilindedir, ne de ortada hile seccadesi vardır. Vahdet şarabı ilahi kadehindendir, ne kadar istersen kadehinle oyna. Nefsimin cürmünü lütfunla kıl bina, benim çarem yoktur, acizim ben. Zevk ve neşe bittikten sonra, ömürden geriye perişanlık kaldı. Hakk'ın canı dünyada önderimizdir, ehl-i fen ve ehl-i fenanın ocağıdır. Ve onun özel kulübesi lük şeklindedir, ki dergahta mesaha kılıcıdır o. Hakk'ın hak şahı pür meded, ehli cüme yaran Muhammed. Bizim yolumuzda kadeh sunucusu ol, var ve batın nemini abı kıl. Na't başlar bari teala: İlahi hareketsiz işim yoktur, eğer kapıda düşmanım varsa. Bana acıma, günahı bağışla, günahımı da gözle ve yavaş ol.

Sayfa 4: Sultanın bahtının feyz cevheri şamil oldu, laleden mis kokusu yayıldı. Sultanın adaletinden cihan pak oldu, cihanı ekin gibi ekip biçti. Emirler ve büyükler şaşkına döndü, devlet markası tapar, cihan mah oldu. O buyruğun gücü ve anlayışı, ölü ile baş gibi olgunluğu oldu. **Kaza onun kabzasında ferman idi, büyük bir ayet onun şanındaydı. Bize posttan kendin geldi, revan tacından zerre oluyordu.** Borç ve cenk hücceti perişan oldu, O'nun şirrezinden eziyet geldi. Güneş ışığı gibi parlayan gözler, kendi derisini ve postunu anlamış oldu. O süfinin gayesi, lütuf ve inayetlerden niyazdı. Hediye olarak tevfik ve inayet kıldı, cüleyek feyz ve hidayet üzerindeydi. İlim ve danış ehlinin mabedi idi, onun ilmi ve irfanı daima var idi.

Sayfa 5: Gece meclisinde tatlı sözlü biri, söz ehlini ve nurlu meclisi arar. Biri şiir ve ilimle bakidir, biri kadehle ve patiye ile yarışmaktadır. Biri Mesnevi şerhini dinlemek ister, biri manevi yola yönelmek ister. Biri şiir okuyanları dinler, biri gazel üzerine tartışır ve tasdik eder. Biri bulmaca ilmiyle ilgilenir, biri kendi ayıplarını gizler. Biri gözümün önünde neşelidir, biri sesinin güzelliğini arar. Biri mecliste mum gibi aydınlatır, biri ud gibi inler. Biri aşk derdinden çenk çalar, biri misket çeker ve çeng vurur. Biri şedperkeran makamıyla su içer, biri çalgıyla coşar. O meclisin başkanı yüz çevirdi, dilini dünya sözüyle yordu. Aşıklar için parça name olan bu şiir, meclisin baş tacıdır.

Sayfa 6: Gözlerin şaşkın ve bahar gibi, kapıdaki çehre gibi tatlı bir nişanı vardır. Şiirlerin sesi ruha hayat verir, zehri bile vatan eyler. Cihan ve dil ortaya çıktı ki, başka nağmeler de vardır. Biri burayı hayır ve şer olarak gördü, ki o bunu başkalarından daha iyi bilebilir. **Kalemim dergahta kan damlatıyor, ve sen omuzunda dert taşımazsın.** Lakin seninki edep biçimidir, şairlikte senin için hiçbir ayıplanma yoktur. Hüda ve adalet ehli tevhiddir, sakın gizleme bunu göz ehli olanlarla. Ulaştır bu pak şiiri, ehl-i heva ve ehl-i davaya. Bak şirin sesinle mahsus aşığa, o ki **eşretnamenin** şahididir. Aşığın hazinesi eskimez, o esir ve hor görülmez; ne uykusu çölde kalmıştır ne de aydınlığı.

Sayfa 7: Ey şah, bu ikinci mektubun gönderilişi, aşık ile maşuk arasındadır. Beni kınama, ey aşk perisi, ey hırsız hırsı ve yoldaşı. Sende o kimse vardır ki işi doğrudur, bu da yüzünün sarılığındandır. Ne sensiz inleme ve figan var, ne de sensiz hicran cismi var. Gönlün başka bir şeyle boş kalmasın, baştan ayağa yanma, ah ve hal içindedir. Meclisin sahibi bir an koruyucudur, bir an müptelası sensin. O yüzden bunu eser kılmak istedim ki, bu semede derdin sırrı vardır. Sağda duranı sola bırak, umit edersin ki aşkın derdi nedir. Çünkü aşık lal bir dile sahiptir, inleyen kimsenin hali

vardır. Sözü perdede söylemek mümkündür, halin derununda gitmemek lazım. Dervişlerin adeti kendiliğe tapmaktır, hamdolsun ne bendedir ne de pestliktedir. Git ve benden bir söz getir, ey ses duyan, ey pervasız. Dem koy, ey adil agah, var ise bu manadan haber ver. Böyle hicret etme o miskin halinden, ki o aşkla yanıp kavrulmaktadır. Sende arzu edilen o peskin kefi yoktur, tahammül et çalışman yoksa. Eğer halim ney gibi ise ve söylemiyorsan, geçme naray sepmeye, yapma. Cuni, ekmek olmadan feryat ve figan eder; çoban divanı ve pete arar. Aşk korkusu su ve külah gördü, acısın o kulun durumuna. Yeri gelince günahıme sitem etme, zira aşık baştan sona renkten pak olur. Dil ve dölü arasına ip bağlayayım da kör gibi hikayeyi hakaretle söyleyeyim. Birer birer doğru anladığımı söyleyeyim, aşkın ve yüzün hadisini. Ferd: Beni bu gazelden haberdar et, ve eğer derdin varsa deva kıl. Gazel: Ben nalan bir canım, derdim vardır ki felek iştir ve figan ederim. Zamanı gelir halimi ve aşkı söyleyeyim, kapı kapı feryat ederim. Hicranınla bendimden beni ayırma, kul et, kapıda köle yap beni.

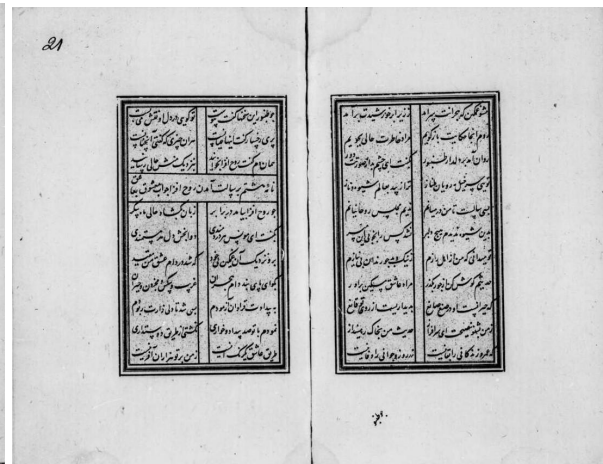
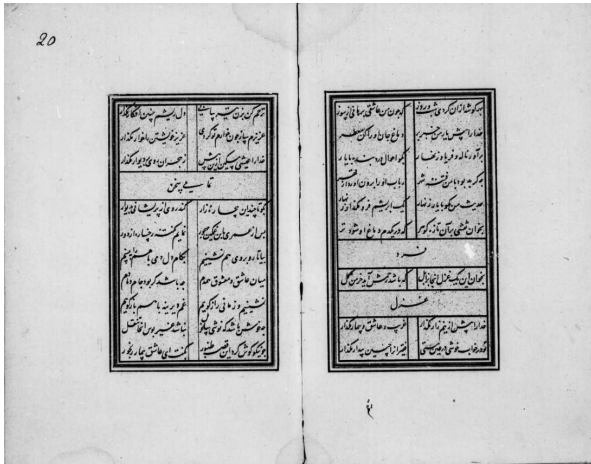
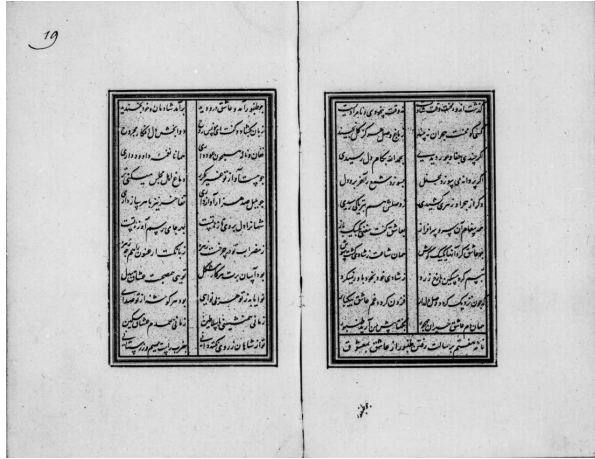
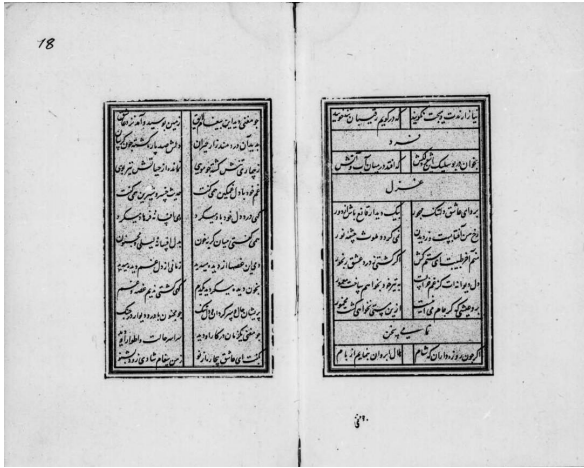
Sayfa 8: Gönlümün yadigârı, ey güzel sevgilim! Senin adın anılmadan benim canım bedenimden çıkmamalıdır. Eğer saçının teli gönlün neşesini alıp götürürse, bahtım kara, ikbalim ve ebedî talihim kararır. Sözün Konusu: Kimsesiz ve zavallı bin insana merhamet etsin, çünkü o aşk ateşinden pervaneler gibi yanmaktadır. Ey peşrev bilen! Senin nezdinde aradığın o kadeh yoktur; gayret göster de merhamet eyle ki yok olmasın. Eğer ney gibi benim halimi güzelce söylemiyorsan, bari geçip de ateşler salma. Cûnî, ekmeksiz feryat ve figan eder; çoban divanı kurup petek arar. Aşk korkusundan su ve külah gördü, onun bu perişan haline merhamet etti. Sevgilimin ismini anıp dururken bana dert çekme de, çünkü aşık olan kişi her türlü dertten ve kirden pak olur. Dilimi ve dudağımı araya koyup bağlayayım da, hikâyeyi hep hakaretle ve sitemle söyleyeyim. Doğru birer selam ve mesaj söyleyeyim; aşkın, perhizin ve o güzel yüzün hadisini anlatayım.

Sayfa 9: Eğer bu geceki hadiseden haberin varsa, beni arama, bende hırs ve hamlık vardır. Senin bu derde dermanın yoktur, başkası olmadan zerrece zorun yoktur. Hemen git, gözlerini bağlasınlar; bırak seni bağlasınlar ki kimse duymasın. Git öyle bir yere var ki kimse bulunmasın, eğer buraya geleceksen hasır için gel. Onun bağına bağlıp poyraz kurdular, çaresiz kalıp yine bende kaldılar. Cûnî köşede dertte nişan oldu, tıpkı o meclis saati gibi kâğıtla doldu. Mektup gönderdim resmen, maşukun cevap gönderdiği gibi aşka. Söyle ey kâğıt, ne zaman çabuk şitab edeceksin, yaklaş o çorlu hocaya. Ki senin gücün ve kararından haberin yoktur, ey yaran ve şekerli nidadan yoksun olan. Gönlünü perişan halinden kurtar, boş yere canını yorma. Gönlüne Allah şahittir, onun nazarına ismin yaraşır. Eğer senin pervasız başın varsa, benim de ham bir hayalim vardır. Kendi aklını fikrini topla, yoksa düşünceni ve aklını kötü bil. Bunun gibi çılgınca şeyler söyleme, niçin akıl bunu beğenmiyor? Bir an düşünceden dilini geri çek, bir an da sevda kurmaktan vazgeç. Ve eğer o hadiseye yetişemediysen, git şeyhinden icazet iste. **Ve eğer vuslat ve وصل (vesselam) diliyorsan, o da sevgilinin yüzünü görmekten gayridir. Ve eğer bade ve meze hikayesi söylüyorsan, benim başıma gelenleri gözle ve kalp kırıklığına bak.** Ve eğer söylüyorsan ki ateşle yanıyorum, o zaman kalkıp bu

ateşe külah giydir. Ve eğer gözünden aşk kokusu geliyorsa, o zaman gelip o kokuyu kokla. Bunu bırak, geçip git, yoksa onda ve burada kimse yoktur.

Sayfa 10: Tek Dize: Gönülden sakınan kimsenin içeceği, erenlerin yüzünün özüdür; o güzel sesin neşesi ise hoş bir sestir. Gazel: Çadırda ne ararsın, niçin kendini deli edersin? Ey zavallı peşin, burada ne arıyorsun, böyle yüzün rengindeki bu başkalık nedir? Eğer parlayan kanlı yüzü gördüysen, bu derdi nereye koyacaksın, ey dost? Yüzünün mumu gözünün yanında nedir ki, pervanenin itaatinin karşılığıdır. Neşeyi bu düşünceden vazgeçir, kötülük ve çirkinlik de deliliktir. Sözün Konusu: Git, bu düşünceyi peşin olarak bırak; aşk pençesinde yüzünü sarartma. Zamanın merkezini istemiyorsan gel göreyim, ey peşin olan ki meyveye düşersin. O şivenin çubuğundan güçsüz düşer, o andan itibaren o caizdir. O cehenneme peşin olarak gel, meclisin köşesinde neşve kur. Tırnak sevgilinin yüzünü inkâr etti, zencefilin yüzünü eyleyecek oldu. Ne meyve kaldı ne de sahipsiz kır, gamdan başka cismimi tüketti. Gönümde sevgilinin kavuşma ümidi vardır; garip, kimsesiz ve dert ortağıyım. Kırık gönüllülerin görüşüne vardığımda; fakir, dertli, inleyen ve hastayım. Feryat ve figan o mektubu okur, onları iştir ve duvardan gözyaşı döker. Aşığa o anda titreme düştü, ekin biçme yeri umutsuzluğu ekti. Bu haberden halim kötü oldu, tekrar ateş denizine düştüm. Sevgiliden vazgeçmem için zorlama yok, aşağı konup kavuşmasına erişeyim.

Sayfa 11: Yolladım yine başka bir haber, lütfedip getirdi sevgilimi. Üçüncü haberdur yollanan, seven ile sevilenin savuşması. Savuştur bunu ey meclis ışığı, sızlanma, kaygı çekme ve dayan. El el üstünde, baş başa, oradan yüzü eller üstünde. Yoktur hiçbir nesne, sözünde durmaz, ben çabalarım, yakarmayı söylemem. Sana hiç gerek yoktur, kimseyle işim yok, ki bu cian içinde sesim bu avazdır. Ben sefil ve şaşkın biriyim, kaygıdan uykum ve huzurum yoktur. Umarım ki haberim bu gönlü etkiler, yüzünün lütfünü söyleyen dosttur. Ne zamana kadar ağır zincirinde kalayım, ki saçtan meclis açtın. Saçının zincirine bağlanıp kalayım, bu yersizlik taze olsun. Ağzımdan dökülen sözler giysiyi yakar, sevene bakıp ağlar her göz. Neden o çarenin huyu beğenilmez, neden bu çiçek bahçesi dertlidir? Gözlerin nazı can gibi ince olur, neden seven kendinden utanmaz? Tanrı aşkına bırak ve sözünde dur, sen kendi törene uy. Gümüş ve altın ki can biter, ve eğer o kimse işi yapar zerre. Ben buradan başka bir yere gittim, eğer bende erin belası rüşveti var. Eğer perisi ve düşünce perisi yok, çünkü burada başka yer yoktur. Gönül delidir, isteklidir yüzüne, eğer kılıç vurur yurduna varırsa. Ben bu dostun başını sergilerim, eğer yüz bin kez tez gelirim. Kuyuda kul, esenlikten oldum, ne denli çoksa gözümün yaşı düşmandır. Tek Dize: Yeniden bu şiiri yakar can, ki hevesidir mahrum kalan sevenlerin

Sayfa 12: Gazel: Benim derdime deva idendin, kenarında kan dolu. Niyazımın leyli teni cismimi sıkır, sanki ben başı kesik Mecnun'um. Cismimin tabibi çoğalıp güç ver, çünkü derdim her an daha çok çoğalıyor. Ben bu kuvveti gitmek istemem, eğer ölürsem sanki iki vasıfta. Şişe şerbetinden ölümle çekiyorum, gizli misali küpte. Sözün Başlangıcı: Canın hicretini istemeyip peşinden gitme, o öldürmeyi içinde hor görmeyin. Aşıp giden canın feryadını işitmek, aşık canına inayet hem gelmiştir. Bahtın nişanını örtün ört, bütün devlette çabalamada ört. Bütün ayaklarımı tam mal balına zammeyledim, bu lehza rum ile işini bil.

Sayfa 13: Bütün ayaklar senden uzak sövgü ve kin tutarlar, darbe ve güçten feryat edesin. Sadece iyilikten başka nidası yoktur, bu edatların ardından gelmez. Önüne varıp düşmeyelim diye kandan sonra boyuna kadar keserler. Bu sözün gidişinden miş? miş? miş? vardır, yitirecek yer arıyorsan yerin vardır. Sonunda kan kusanları düşte kerdiler, sol ve sağdan hiç düşünmezler. Otur diye önüne göndermedi, arkasına def hazır olmuştur. Dördüncü nameyi sevgiyle gönderme maşukun cevap kanunudur. Kanun kun, ey sırdaş, güzel oku, hekimlerin bilgini rasıf. Hepsinde hikmetsiz bir şey yoktur, çünkü sende cihanın cemi yoktur. Yüksek yere oturtular, hürmetle yerini pekiştirip oturturlar. Şanını celal sahibi erden bilirsin, aşağıda eşittin mi kimlerdensin.

Sayfa 14: Zemin sırlarından nizam görmüşüm, güneşin dansı için önünde aşağı. Kendi kalbimi zehirden yapıp dörde saldım, divane gönlüne kendi kökünü bağla. Adamla bu imkansız değildir, kas rüsvalıkla tatlı mir olur. Fədr: Ne olur hikmet ehlinde bilersen, gazal orada ne işe yarar başka. Gazel: Zavallı hayranın ziyneti lakin, çölünden dışarı çıkıp ayağı dolandı. Sakînin yüz misli manasını isterse, leblerin cengi meydanını istemez. Maşukun kanununa öl ve ker ne, istekli değildir bu savaş teninin caiz olmasını. İkinci ayetinin vasfı, gözlerinin didarının zedelenmesinden gayrı. Yürü veyşî, az feryat et, yar olmadan, çünkü arıksız dışarı çıkmış gibi.

Sayfa 15: Beşinci nameyi sevgiyle rubaba aşık maşuktan gönderme. Ben kanun koydum ki aşık olanın, hüdanın katında gönül kanı dökülmüştür. Yârin hikâyesi fakittir, birer birer arkasından tutulan sözlerdir. Aşık cinsinin kanunu arayışıdır, o bahtın kenarında perişan kalmıştır. Kendi kendine kederli dervişin konuşması, duvarı işin kalbiyle kılmak isterim. Halas olacağım diye ölmüyorum, iki zulüm arasında kâfir yürüyüşü gibi. Dilber aşkının terkini edemem, bu kârlı sevdadan canı pişirmek. Tenha benim seyr-i kanlı gözümün adamıdır, feryatsız mahrum değildir. Yârin dikenli yolundan gayrı, eteğini tutar veya sarılırım. Kârı haram olan çarededir, bu işin rebaî ayak yeridir. Rubab gelip hâlini bildirdi, zâr ile ağlayarak ey mahbûbiyet hâli.

Sayfa 16: Kenar gönül kenarında aşık kanı üzerine, kenarda damlar gibi olmalıdır. Diyardaki zahir misali, orada merdandan gayrı çare yoktur. Sözün Başlangıcı: Aşkın vuslatını Hûda'dan ganimet bil, yâre uygun yâr ile gel. Ve eğer bana gelmiyorsan arkadan sor, mahşer gününde eteğini tutarım. Bu gisanın kalbi rubabı süsler, bu kârdan çeh ve ne lirzîdir. Ey miskin aşık, mahzun olmaktan kaç, çünkü şad ve hurram olmayı dilersin. Dildarın gidişini yürütürüm, yüz ası taşıyla ona derim. Ayak kütüğünde iz bırakırım, ta ki önünde def ü ney oturtulsun. Zâr ve pun zoke andamı öğüt, ne kadar pırtlaşık aşık varsa selam olsun. Rovanda aşıklar süt günahına girer, gönül zârını kılıç pare pare etti.

Sayfa 17: Mahbûb-i jafakârın yanına gel, le'l yüzün ölçüsünü öp. Mazlumların mahsur yolundan sor, mahzar ve rühtür şırmamıyorsun. Aşığın zâr eyleyen bu seslerinden sor, ağlayan gözlerini ve babasını sor. Bahta mahjû tu pervânedir, göz ve kündlük sana erişti. Lâkin sola adım atanı şad edenler, hatırın zahmetini zâ edendir. Aşığın hayali ne zamana kadar çaredir, tûfer yüzünden uyanmaktır o. Hicranın o durmasından korkarım ki, emr-i amir erdirir. Rubabın o nûzundan coşarsın, bahtın ki aslı kendindedir. İşimin çoğu hep aşık ve zordur, çünkü iyyinin de payı ve taksimi vardır. Yoldan yavaş yavaş eririz, mahjur ve rah-ı teslim ile. Muhabbette meşup olan kimsedir, mahbûbdan ve pedden rüsveylik düşer. Kenar Notları, Dipnotlar: X ...

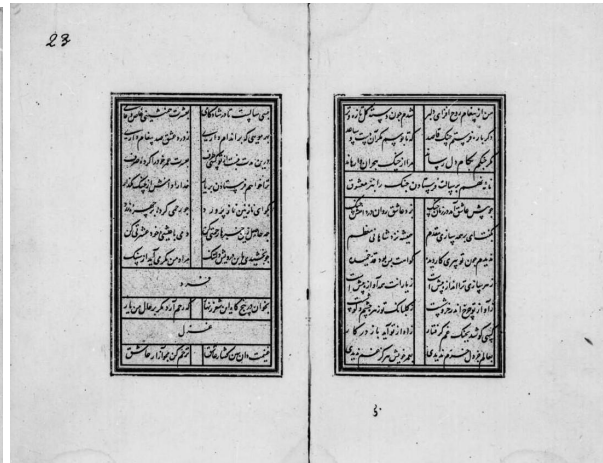
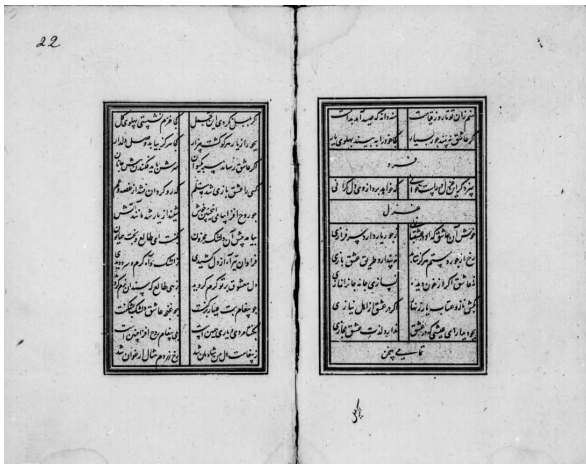
Sayfa 18: Niyaz ederler ki huccet ne diyorlar, kuyuda rakibarsız su içilmez. Fədr: Su ve ateşin arasına düşen bu-selik atışkeşi oku. Gazel: Aşığın yola giden gönlüne dargın mahjur, nurdan razı ol, bir didar yeter. Güneşin yüzü altın dindir, iki gözün nurunu kilitlemez. Sonunda cefakâr tabibin zulmü, aşk içinde kılıçla öldür. Divane gönlün ki gamdan ibarettir, sert ve katı meyhorun tarafı olmasın. Veyşî'ye git ki kâr-ı

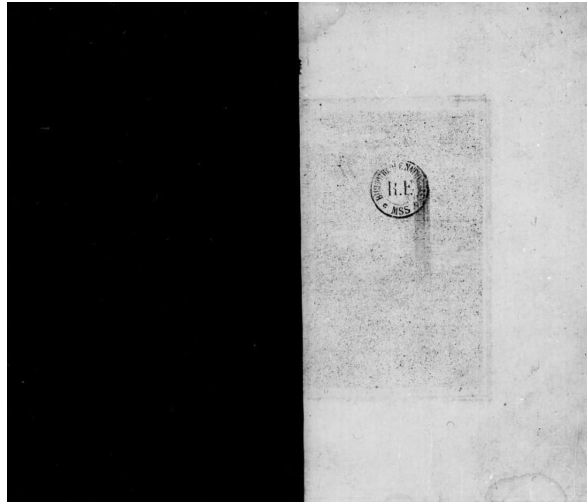
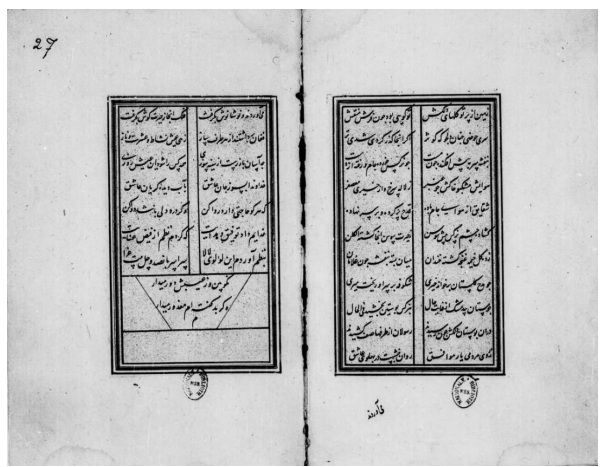
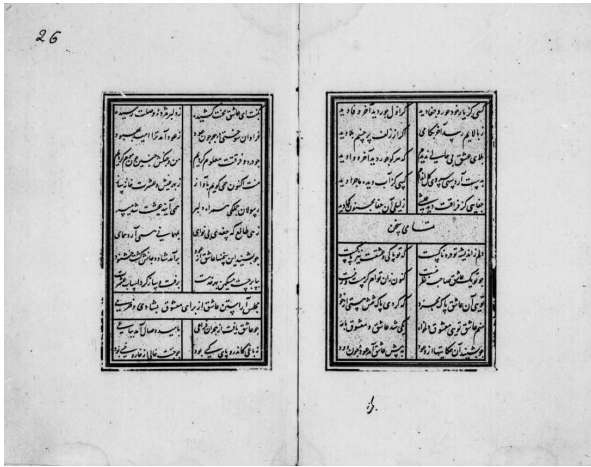
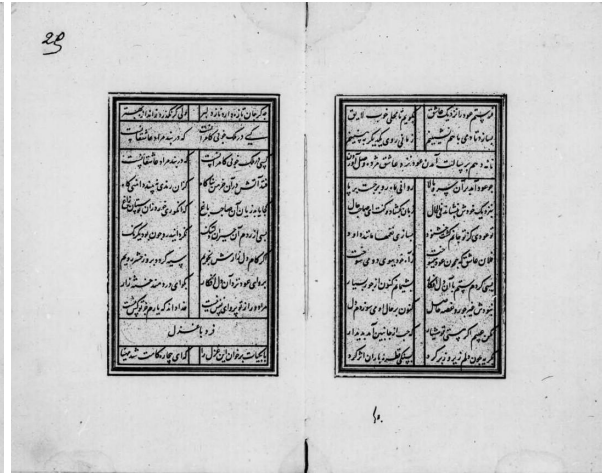
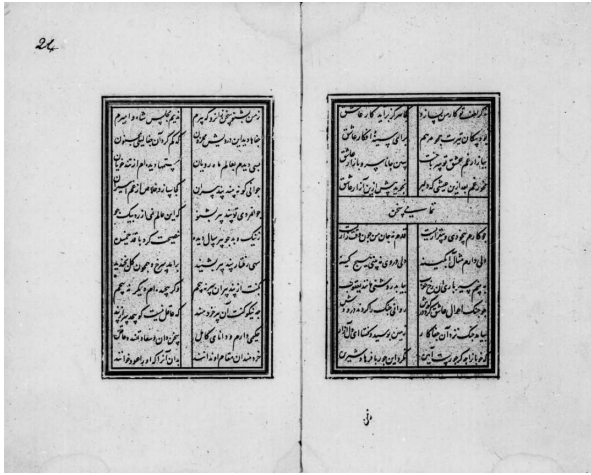
camiiyedir, bu pestlikten keşmir istemezsin. Sözün Başlangıcı: Günün ve gecenin kanından akşam, su halini damdan inşa ederiz.

Sayfa 19: Mahabbet ve şad vakti geçti, damar adetinin piştiği vakit değil. Hicret mihnetini kim tatmadıysa, vuslatın o kibar güzelliğini bilmez. Eger çend jafa ve cevri gördün, hamdülillah gönül kamına eriştin. Eger pervane cihete doğru uçuyorsa, sonunda mum yakıp ruhu ısıtır. Ve eğer cihad ve zehrini çektiysen, vuslatın tam sırrına eriştin. O sevgilinin ismini ver ve öv, âşığa dediler ki o kurbandır. O aşık ki onun biridir işi, hemen o an padişahın kılıcı doludur. Titrerim ki miskin yüzü sararmış, kendisinin kendiyle zendikridir. Yakın yere gelip cemel dökününce, âşığın gamı kessiz artmıştır. Canım aşık hayran olmuştur, yere basmadan men arı linbû. Sevgiliye gidip âşığın maşukla buluşmasının ismini verdim.

Sayfa 20: Gece gündüz o kederle çalış ki, benim gibi âşık şefkatle sızlasın. Hüsn-i sebr yâri önünde Allah için, can dimağı ve rükûnları metret. Nale ve feryat ile zahar getir, yar bendinde olana. Şehrin fitnessi bana kalmış idi, onun rubabını duvardan dışarı çıkar. Benim hadisim kuybara nehirdendir, bir ibrişim indir naradan. Tazelendikçe o taze kokuyla oku, ki bir demde dimağ ve şud ter olur. Fədr: Bu bir gazelini jabil oku, zemin kîlinden onun cemiyeti olsun. Gazel: Allah rızkı için bu yarım zâr korunu, garip ve âşık dört geçerdir. Sen uykuda hoşsun bu varlıkta, bu tür pendargüzardan kaç.

Sayfa 21: Mümkün olmaz ki hicranın pere geldi, güneşin barı altında br geldi. İkinci defa bu hikâyeyi baştan söyleyelim, hatıratın halini bize söyle. Şibunun dildarına gelip rovan oldu, kent ey gözü ve yüzü suratı. Sen yüzlerin feylisini bilmeyenensin, âlemin şive ve nazını aşıkâr edersin. Sabi ayağınla ta ki ben araya gireyim, ben ruhani meclisinden değilim. Bu şiveyi, hiç dilber görmedim, o perinin şavkına uyulmaz. Sen bilirsin ki ben aslın meclisiyiz, bu küpten muaşeretten niyazsızım. Haddimiz keder zulmünden korumaktır, ah aşık miskin barmakla. Hayrandır onun şanı bilinir, senin yüzünden diyarı zengindir. Zemin nîşat oldu ey birader, benim hadisimi toprağa koy. Çünkü zendegani ömrü bâki değildir, gençlik günlerinin vefası yoktur.

Sayfa: 22 Çiy tanesi, senin yüzünün üzerinde pek güzeldir; o sanki avlanmak için gelmiş bir danedir. Eğer aşık çokça öğüt tutmazsa, kafur gibi erir ve sevgilinin yanını beğenir.

Ferd: O gönül alıcı, kerim yaşlı usta diler ki, ondan ağır yükleri gidersin.

Gazel: Ne neşelidir o aşık ki, ondan riya gider ve başında yücelik olur. Ben onun yüzünden usandım, kaygı merkezinden; zannetme ki aşk yolu bir oyundur. Eğer aşık kandan görünse, can veren sudan can eğlencesi yapar. Sevgilinin siteminin nazını seve seve çek, eğer aşk ehli ve niyaz ehli isen. Sevgilinin aşkına yemin olsun ki aşk, mecazi aşkın lezzetine sahip değildir. Öncekinin sonu.

Eğer bülbül bu güzelliği yapsaydı, gülün yanında şen ve şakrak otururdu. Senin yolunda dağlar hazır olur, kısa merkez sevgilinin vuslatını bulur. Eğer aşık Satürn'e ulaşırsa bile, başını ve elini canın önüne bırakır. Kişiye aşk oyunu nasıl beğenilir ki, onu keder ve gamdan şad etmiştir. Ruh artıran, huyları hoş kılan, sevgilinin kokusunu duyan ateşte kalmıştır. Ey mecnun, onun önünden ayrılma gel; söyle ki, bahtı ve talihleri kutlu olandır. Gönülden çokça ah çektin, ahın ateşinden sıcak ve soğuk gördün. Maşukun kalbi sana kerem kıldı; bak ki talihimiz nasıl bir lütuf eyledi. Sevgile ilettiğin mesajın gelince, aşığın feryadı ve kederi dağıldı. Sevgilinin ahdi ancak bundan ibarettir; ruh artıran o mesaj gibidir.

Sayfa: 23 Gönülün nimetinden nasip oldu, benim sararmış yüzüm erguvana döndü, ben o sevgilinin ruhu artıran mesajıyla taze ve yumuşak bir gül demeti gibi mutlu oldum. Tekrar kasidenin yayını öpeyim ki kolun sırtının mekanını öpeyim. Eğer gönlün arzusuyla erişirse, bir ayrılık ve amandan medet umarım. Maşûka daha üstün bir cenk için sipâşe ve püstdene niyaz etmem. Çünkü aşık zamanında kâf gibi geldi, aşık olan hemen cenk ateşine girer. Ey önceki yapıcı, hepsi şahtan düzenlidir. Senin gibi peri iş yaptı görmedim ki o, pürüzsüzleştirir. Önden sana atar, o ziyaret senin sesini men eder. Senin sesinden yüzün yüzden yöneldi, kalbinden ne ser, ne göz, ne düştür. Gam esiri olan herkes, senin ahından yine görüşe gelir. Cihanda devamlı gurbet görmedin, kendi özünde asla görmedin.

Haddini bilmez olan kainatın şahıdır, bizim has oturanımız kimdir? O Musa ki, denizin damarı üzerindedir, aşk kapısından yüzlerce mesaj taşır. Bu müddette sen, bir tarafta kendi ömrünü sarf ettin. Seni yâra göndermek isterim, Allah rızası için bir tarafın eteklerini bırak. O nazenin, gün dolu naz eder; gözden uzak yolu nasıl kıldı? Ey bereketsiz cinsin kılındığı kişi, kendi aşkının sebebi ol. Yüzün üzerinde yürüyen hoşlukla, arkamdan bana kerem gelir.

Ferd: Ey tatlı dilli, köşe bucakta oku ki yar benim halime merhamet etsin.

Gazel: Aşık öldürenin başını ganimet bil, rahmet et de aşığa cefa etme.

Sayfa: 24 Eşsiz Allah, işimi düzene koy; yemin gerektirir ki işim hoştur. Aşk oku hiciv merhemi oldu; aşığın peşin düşüncelerini artır. Aşk gamını baştan başa ezberle ki canın ak ve aşığın malı olsun. Bundan sonra aşk gamını yeme ki dilber, aşığın eziyetini önceden görmemiştir. Öncekinin sonu.

İşim kendi dilediğim gibi ve yerindedir; canım ağlama vaktinde değildir. Kin tutmayan bir gönlüm var ama içinde kin aramazsın. O gül yüzlünün güzelliğinin peşmiyle, Yakup gibi aydınlığa gel. Aşıkların amellerinin savaşı baş köşededir; savaş ruhunu göğse koymuştur. O savaştan yana savaştı geldi; yer öptü ve şükürler ezip naz eyledi. İster baştan ister sondan olsun adettir; bu kurnaz ve tatlı şirin olmuştur.

Ey zihin, sözden haber dinle ki ben şah ve emirin meclisinin nedimiyim. Ayrılmış dervişin didar kanadı, o cihanın mecnun layıkını az kılmıştır. Cihanda ay yüzlüleri gördük; güzellerin hepsini gördüm. O genç ki, öğüde uymayan delikanlıdır; ayağı yoldan ve gam esirliğinden kurtulmuştur. Ey koca tutan öğüdü dinle; bu alem baştan başa fanidir. Yaşlı kadın ve kötü arayan perişan görünmüş; kadim his ile nasihat etti. Üç refik öğüt peşine varıp, kırmızı gül gibi sahra güldü. Öğütten kendimi açık kıldım;

başka ne bilirim ki başka ne edeyim? Ne kadar iyi eylem o öz-benlikli ki, akil olan pazar yerine düşmez. Kamil ve bilgili birini tanırım; sözü saf niyet ve tendir, akıldır. Hünerliler makamını bilir; bu, o kimsedir ki onu kendisi okur.

Sayfa: 25 Önceden kendimi yakın aşığa gönderdim; söyleyeyim ki güzel yer uygundur. Saz ile beraber bir an oturayım, zamanı yüzde yüz tek tek göreyim. Atalarım elçiliğe gelmeden önce, ud nazar eder; aşığın vuslat zamanının müjdesidir. Çünkü ud geldi; o yüksek ve ruhani baş, yüz yerinde çift olarak ayakta durur. Hilal gibi beni bizzat hoş nişanladı; dilini açıp "Ey mahal!" dedi. Sen öyle bir udsin ki, senden canım memnun düştü; geri dönüş istemez kalır. O filan aşık ki mecnun oldu, iyi yolun dışındaki ikinci yol zayıftır. Hakikiye sitem ettiğim için kusurdan dolayı şimdi çok pişmanım. Ondan gayri keder ve hal gargarası yoktu; şimdi halimden ötürü içimi yakıyorlar. Eğer uyanıksan kıdemim azdır; taraflardan yüz geldi. Geri dönünce kalem altın ve gümüş kıldı; pesni katil bunun üzerine eser kıldı.

Taze, nazlı ve tepede olan cana tapan kişi, o başlangıçtan beri ezelidir. Çünkü kökte güzelliğin arzusu doğrudur; çünkü bağlısında aşığın muradı vardır. Çünkü kökte güzelliğin arzusu hoştur; çünkü bağlısında aşığın muradı vardır. O hürünün arzusunda ateş düştü; eğer rind isen dişini ka... Nereye o şahin dili, o bahçe sahibi; çünkü o mahalledeki horoz bostan ni... O asil, özden azdır; fakat bilmez ki kerem eden nasıldır. Eğer dilin arzusu yetişmezse, cûm piseyi kordur ve yüzü sarı bir divanedir. Udun sesinin üzerine işin anı gelir; mahallede dertli ve hasta-zâr kalır. Bana pervasızlık düşmedi; feryat figan, yârim xurtu-kestir.

Ferd: Bü-bâ 'â-send

Gazel: Baki kalan bu gazel üzerinde, dört kat düşünce met olmuştur miyan.

Sayfa: 26 Kim ki yârdan eziyet ve cefa gördü; kime ki ilk başta eziyet göründü, ahirde fayda oldu. Yüceliğimden beyazlık kamına erdim; eğer zülfünün kıvrımlarından gördü ise. Belalıyım, aşk bî-hasile nedimdir; çünkü sokak başı eziyet gördü, ahirde vadid oldu. Önüne çirkin yüzlü yabani eşeği getir; kim ki gözyaşından çöl edindi. O cenah ki ayrılığından gözü feryat etti; Leyla'dan o cefayı Mecnun dâd etti. Öncekinin sonu. Gönlümün düşüncesi sende ve nâkistir; çünkü sen paksin, aşkın ise pür-pustur. Çünkü sen iyi aşık ve sahib-nizersin; şimdi zandan dolayı sana keremim dosttur. Sen o pak ve ayrılmış aşşıksın ki, gözün alçaklığını huydan temizledin. Ben aşığım, sen gönül dileyen maşuksun; ikisi birleşip aşık ve maşuk oldu. Ud ile o hikaye işitilince; aşığın önüne ud gibi geldi.

Açıkça söyle ey mihnet çekmiş aşık; dilberden vuslat müjdesi erişti. Delilikte çok sıkıntı çektin; nüveyden sana boş bir ümit geldi. Firkatinin derdini malum eyledim; ben de senin gibi nice mec kıldım. Minneti şimdi bile avazla söylüyorum; neşet ve işret hanesinin bekçisiyim. Dilberin yolunda askeri soranlar; hepsi neşenin ve mumlugun peşindedir. Bu talih ki ne kadar navasızdır; bahası yokluk demidir. Böyle bir aşık ve arayan işitilince; şad olarak kalktı ve canımız hoşnut oldu. Önceden sıçrayan miskin hedeftedir; gitti ve işret malzemelerini hazırladı. Gerçek aşıklar meclisi, maşukun uğruna şadlık ve hürriyetle doludur. Aşık, canandan kerem

bulduğunda; insanlık vuslatının ümidiyle siyahtır. Bağda ne kande ne de ayak sekilik kaldı; cihet diken ve çöpten boş, yeni oldu.

Sayfa: 27 Yarım inci gibi olan kalemin parıltısının yarısıdır; sen sanki nakşedilmiş bir tatlılık gibiydin. Can havuzunun başı köşe bucağıdır; eğer orada yaptığın şey tam bir ok olduysa. Ormanın içi ön tarafa su döküyor; sanki kaseye su doldurmuş ve orayı zapt etmiştir. Müşkürün nakşının tarafı çember gibidir; lal renginden ve sarının altındandır. Kış aylarında siyah saçtan taze bir kadeh dolusu yapıp başının üzerine koydu. Gözlerini pür-kes ve pür-süsen açtı; gayret oradaki öldürülmüşleri serpti. Eğilmiş boyunlu menekşeler; köle gibi yatağın ortasına çöktü. Gülistandaki gül gibi ev hayırlısıdır; yapraklar omuzlar üzerine dökülmüş ve seridir. Bostan, yabani ottan parça parça oldu; bostancı hemen bağışladı. O bostanda beyaz bir gülşen vardır; elçiler taraftan sohbet çekip çıkardılar. Muvafık yârin erkekçe iyiliği; aşığın yanağı üzerine doğru akan bir nehirdir.

Sana doğru akan neşeyi aldı; felek orada kulağın gayretini aldı. Saz tarafından feryat ediyorlardı; aşk şarabından neşe, işret ve naz ile. Sine üzerindeki zapt yükü kolaylaşınca; herkesin yolu dolu bir aşktır. Aşığın canının efsun sahibi; sonradan aşığın ağlaması üzerine gördü. Sokağın başında bir haceti olan yüzünü ve kınını döner; dili olan ve bağlanan bunu yapsın. Hüda bana tevfiğ ve hidayet verdi; inayet feyzinden şiirler nazmettim. Bu lal incileri nazme getirdim; yüzlerce ve kırk misalle siper sahibi kıldı. Eksik, kusursuz ve temizden uzaktır; eğer fena kıldıysam mazeretimin vardır.

İnternet üzerindeki kütüphane ve akademik katalog kayıtlarında (Fransa Ulusal Kütüphanesinin Supplément persan koleksiyonu ve ilgili akademik çalışmalarda) bu eserin künyesi şu şekilde geçmektedir:

- **Eserin Adı:** 'İshrat-nāma (عشرت نامه / İşretname)
- **Yazarı:** Âyî Şîrâzî ('Aishî Shîrâzî)
- **Türü:** Dah-nāma türünde kaleme alınmış, iki aşığın vuslata giden sürecini on farklı elçi veya musiki aleti vasıtasıyla anlatan mesnevi tarzında bir şiir.
- **Telif / Yazılış Dönemi:** Akademik araştırmalara göre eserin, 1470 - 1478 yılları arasında (Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan'ın oğlu Halil'in Fars valiliği döneminde) yazıldığı kabul edilmektedir.

Son

Türkçeye çeviren: İbrahim Şimşek.